

๑๓๖๒ ๒๕๖๖

บทที่ ๕
เงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ
ของข้าราชการพลเรือน

ความหมายของ “เงินเดือน”

เงินเดือน (salary) หมายถึงจำนวนเงินที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับเป็นการตอบแทนการปฏิบัติงานถือเกณฑ์การจ่ายเหมาเป็นรายเดือน และถือเป็นรายได้ประจำโดยไม่คำนึงถึงชั่วโมงการทำงานที่เปลี่ยนแปลง^๑ เช่น แม้จะมีการลา กิจ ลาป่วย ขาดงานไปบ้างก็ไม่ใช่สาเหตุให้ต้องได้รับเงินค่าตอบแทนน้อยลงไป หรือจะกล่าวอย่างสั้นๆ “เงินเดือน” ก็คือเงินค่าจ้างที่เหมาจ่ายให้เป็นรายเดือน

การบริหารเงินเดือนนี้มีความสำคัญต่อความสำเร็จของหน่วยงานมาก ถ้าผู้บริหารต้องการให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (efficiency) และมีขวัญในการทำงาน (morale) สูง ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานนั้นจะต้องกำหนดเงินเดือนแก่พนักงานให้เป็นธรรม (fair) และมีปริมาณมากพอแก่การยังชีพ (equitable amount) แม้ว่าเงินเดือนจะไม่ใช้สิ่งตอบแทนหลักเพียงประการเดียวที่พนักงานมุ่งแสวงหาจากหน่วยงาน แต่ก็นับได้ว่ามีความหมายต่อเขามาก^๒

เงินเดือนของข้าราชการพลเรือน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดให้อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนเป็นไปตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนซึ่งได้กำหนดไว้ ๓ บัญชีด้วยกัน คือบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข ๑ บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข ๒ และบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน หมายเลข ๓ บัญชีอัตราเงินเดือนฯ หมายเลข ๑ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๒๑ ต่อมาได้มีการปรับใช้บัญชีอัตราเงินเดือนฯ หมายเลข ๒ ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๓ และปรับเป็นบัญชีอัตราเงินเดือนฯ หมายเลข ๓ ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๕ และต่อมาได้มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนใหม่ โดยพระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๑ มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดให้อัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนเป็นไปตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ซึ่งกำหนดไว้ ๔ บัญชีคือ บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ก. บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ข. บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ค. และบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ง. และกำหนดว่า การให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนดังกล่าวแต่ละบัญชีให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ก. ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๒ เป็นต้นไป และให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน บัญชี ข. ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๓ เป็นต้นไป จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนก็ได้กำหนดขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยมีบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๑ กับบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๑ บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๒ กับบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๒ บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๓ กับบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๓ บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๔ กับบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๔ และบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๕ ตำแหน่งประเภททั่วไป บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๕ ตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือบริหารระดับกลาง กับบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๕ ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งได้กำหนดให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๑ และบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ เป็นต้นไป และให้เปลี่ยนไปใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๒ และบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๒ บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๓ และบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๓ บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๔ และบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๔ หรือบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๕ ตามความเหมาะสม โดยเปลี่ยนไปใช้บัญชีอัตราเงินเดือนและบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งในลำดับถัดไปลำดับใดก็ได้ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

การปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้เข้าอันดับและขั้นเงินเดือนตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๑ และการปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนให้เข้าอันดับและขั้นเงินเดือนของตำแหน่งประเภททั่วไป ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ และตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือบริหารระดับกลาง ตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนหมายเลข ๕ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีมีการเปลี่ยนการใช้บัญชีอัตราเงินเดือนดังกล่าวข้างต้น หรือมีการปรับอัตราเงินเดือนให้เข้าอันดับและขั้นเงินเดือนดังกล่าวข้างต้น ให้มีผลเป็นการแก้ไขขั้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา กฎก.พ. ข้อบังคับ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี และมติ ก.พ. ซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนตามไปด้วย การจ่ายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งให้แก่ข้าราชการพลเรือนให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาวาด้วยการนั้น

เงินประจำตำแหน่งดังกล่าวข้างต้น ไม่ถือเป็นเงินเดือนเพื่อเป็นเกณฑ์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ^๓

ก่อนใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ การปรับปรุงบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนแต่ละครั้งจำเป็นต้องตราเป็นพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน เพราะบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนนั้นผูกพันกับตัวพระราชบัญญัติโดยกำหนดไว้เพียงบัญชีเดียวต่อท้ายพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน ซึ่งทำให้ไม่สะดวกและรวดเร็ว กล่าวคือถ้าปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนก็ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทุกคราวไป ต่อมาได้กำหนดมาตรการใหม่เพื่อให้การปรับปรุงบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน การกำหนดมาตรการดังกล่าวได้นำมาใช้ในการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งได้มีการกำหนดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไว้หลายบัญชีในตัวพระราชบัญญัติ และกำหนดว่าการที่จะใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนบัญชีใดก็ให้รัฐบาลตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งการตราพระราชกฤษฎีกานั้นกระทำได้ง่ายกว่าการแก้ไขพระราชบัญญัติ เพราะการตราพระราชกฤษฎีกากระทำโดยฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ซึ่งไม่ต้องผ่านฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา จึงทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

หลักการกำหนดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนไว้ล่วงหน้าหลายบัญชีดังกล่าวก็ได้นำมาใช้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังกล่าวแล้ว โดยมีบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน และบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนรวม ๕ หมายเลข และกำหนดให้ใช้หมายเลข ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ เป็นต้นมา และถ้าจะเปลี่ยนไปใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนและบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือนหมายเลขถัดไปลำดับใดก็ได้ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ปัจจุบันข้าราชการพลเรือนได้รับเงินเดือนตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ นอกจากเงินเดือนแล้วข้าราชการพลเรือนยังอาจได้รับเงินประจำตำแหน่งอีกส่วนหนึ่งด้วย สำหรับตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือบริหารระดับกลาง และตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ แต่จะได้รับต่อเมื่อได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดตำแหน่งประเภคนั้น ๆ แล้ว และเงินประจำตำแหน่งไม่ถือเป็นเงินเดือน

สำหรับพระราชกฤษฎีกาที่กำหนดว่าตำแหน่งใดจะได้รับเงินประจำตำแหน่งดังกล่าว ได้มีพระราชกฤษฎีกาการได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการ และผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร ซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๘ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ และวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ตามลำดับ^๔

ตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง

ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่ง ประเภทบริหารระดับสูง ได้แก่ ตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๙ ขึ้นไป ที่มีฐานะและหน้าที่ในการบริหารงาน ดังต่อไปนี้

- (๑) หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม หรือจังหวัด
- (๒) รองหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม หรือจังหวัด
- (๓) ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือทบวง
- (๔) ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง แต่อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี และผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม และมีหัวหน้าส่วนราชการรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี
- (๕) ผู้ตรวจราชการกระทรวง และผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี

(๖) หัวหน้าสถานเอกอัครราชทูต หัวหน้าคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทยประจำสหประชาชาติ หัวหน้าคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทยประจำสำนักงานสหประชาชาติ รองหัวหน้าสถานเอกอัครราชทูต รองหัวหน้าคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทยประจำสหประชาชาติ และรองหัวหน้าคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทยประจำสำนักงานสหประชาชาติ

(๗) หัวหน้าสถานกงสุล

(๘) หัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากองในกรม

ตำแหน่งประเภทบริหารระดับกลาง

ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่ง ประเภทบริหารระดับกลาง ได้แก่ ตำแหน่งระดับ ๘ ที่มีฐานะและหน้าที่ในการบริหารงาน ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ตรวจราชการระดับกรม

(๒) หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด

(๓) หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นกองหรือมีฐานะเทียบกอง

(๔) หัวหน้าหน่วยงานอื่นที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่าหัวหน้าส่วนราชการที่เป็นกอง ตามที่ ก.พ.

กำหนด

ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ (วช.)

ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ (วช.) ได้แก่ ตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๗ ขึ้นไป ดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งที่มีลักษณะงานวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติโดยผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาที่ไม่อาจมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ และเป็นงานที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด โดยมีองค์กรตามกฎหมายทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลและรับรองการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพดังกล่าว ซึ่งได้แก่ตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพเฉพาะ ดังต่อไปนี้

(๑) วิชาชีพเฉพาะกายภาพบำบัด

(๒) วิชาชีพเฉพาะการทันตแพทย์

(๓) วิชาชีพเฉพาะการพยาบาล

(๔) วิชาชีพเฉพาะการแพทย์

(๕) วิชาชีพเฉพาะการสัตวแพทย์

(๖) วิชาชีพเฉพาะเทคนิคการแพทย์

(๗) วิชาชีพเฉพาะเภสัชกรรม

(๘) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมเครื่องกล

- (๙) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมไฟฟ้า
- (๑๐) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร
- (๑๑) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมโยธา
- (๑๒) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมเหมืองแร่
- (๑๓) วิชาชีพเฉพาะสถาปัตยกรรม

(ข) ตำแหน่งที่มีลักษณะงานวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติโดยผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาที่ไม่อาจมอบหมายให้ผู้มีคุณวุฒิอย่างอื่นปฏิบัติงานแทนได้ และเป็นงานที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งเป็นงานที่ขาดแคลนกำลังคนในภาคราชการ ซึ่งได้แก่ตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพเฉพาะ ดังต่อไปนี้

- (๑) วิชาชีพเฉพาะฟิสิกส์รังสี
- (๒) วิชาชีพเฉพาะรังสีการแพทย์
- (๓) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมชลประทาน
- (๔) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมนิวเคลียร์
- (๕) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมปิโตรเลียม
- (๖) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมโลหการ

(ค) ตำแหน่งที่มีลักษณะงานวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติโดยผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาที่ไม่อาจมอบหมายให้ผู้มีคุณวุฒิอย่างอื่นปฏิบัติงานแทนได้ และเป็นงานทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีลักษณะในเชิงวิจัยและพัฒนา อีกทั้งเป็นงานที่ขาดแคลนกำลังคนในภาคราชการซึ่งได้แก่ตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพเฉพาะ ดังต่อไปนี้

- (๑) วิชาชีพเฉพาะการผลิตไอโซโทป
- (๒) วิชาชีพเฉพาะกีฏวิทยารังสี
- (๓) วิชาชีพเฉพาะชีววิทยารังสี
- (๔) วิชาชีพเฉพาะนิวเคลียร์เคมี
- (๕) วิชาชีพเฉพาะนิวเคลียร์ฟิสิกส์
- (๖) วิชาชีพเฉพาะวิทยาการคอมพิวเตอร์
- (๗) วิชาชีพเฉพาะวิศวกรรมการเกษตร

ตำแหน่งประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ (ชช.)

ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่งประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ (ชช.) ได้แก่ ตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๙ ขึ้นไป ที่ต้องปฏิบัติงานที่เป็นงานหลักของหน่วยงาน โดยอาศัย พื้นฐานของความรู้ ประสบการณ์ การฝึกฝนทฤษฎี หรือหลักวิชาอันเกี่ยวข้องกับงาน และเป็นงานเชิงพัฒนาระบบหรือมาตรฐานของงาน งานอนุรักษ์ตามภารกิจ หรืองานที่ต้องปฏิบัติ โดยผู้มีความรู้ ความสามารถหรือประสบการณ์เป็นอย่างสูงเฉพาะด้าน อันเป็นที่ยอมรับใน วงการวิชาการหรือวงการด้านนั้น ๆ และต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังต่อไปนี้

- (๑) ด้านการข่าว
- (๒) ด้านการผังเมือง
- (๓) ด้านการฝึกอบรม
- (๔) ด้านการสืบสวนสอบสวน
- (๕) ด้านกฎหมาย
- (๖) ด้านคอมพิวเตอร์
- (๗) ด้านช่างศิลปกรรม
- (๘) ด้านตรวจสอบบัญชี
- (๙) ด้านนิติการ
- (๑๐) ด้านโบราณคดี
- (๑๑) ด้านประเมินอาคาร
- (๑๒) ด้านวิเคราะห์งบประมาณ
- (๑๓) ด้านวิเคราะห์งานทะเบียนการค้า
- (๑๔) ด้านวิเคราะห์งานบุคคล
- (๑๕) ด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
- (๑๖) ด้านวิจัยสังคมศาสตร์
- (๑๗) ด้านวิชาการภาษาปณ
- (๑๘) ด้านวิชาการเกษตร
- (๑๙) ด้านวิชาการขนส่ง
- (๒๐) ด้านวิชาการคลัง
- (๒๑) ด้านวิชาการควบคุมโรค
- (๒๒) ด้านวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๒๓) ด้านวิชาการตรวจสอบบัญชี

- (๒๔) ด้านวิชาการตรวจสอบภาษี
- (๒๕) ด้านวิชาการทันตวิทยา
- (๒๖) ด้านวิชาการธรณีวิทยา
- (๒๗) ด้านวิชาการบัญชี
- (๒๘) ด้านวิชาการประกันภัย
- (๒๙) ด้านวิชาการประชาสัมพันธ์
- (๓๐) ด้านวิชาการประมง
- (๓๑) ด้านวิชาการประมงทะเล
- (๓๒) ด้านวิชาการป่าไม้
- (๓๓) ด้านวิชาการผลิตภัณฑ์อาหาร
- (๓๔) ด้านวิชาการพัฒนาชุมชน
- (๓๕) ด้านวิชาการพาณิชย
- (๓๖) ด้านวิชาการภาษี
- (๓๗) ด้านวิชาการมาตรฐาน
- (๓๘) ด้านวิชาการมาตรฐานสินค้า
- (๓๙) ด้านวิชาการแรงงาน
- (๔๐) ด้านวิชาการโรคพืช
- (๔๑) ด้านวิชาการละครและดนตรี
- (๔๒) ด้านวิชาการวิทยาศาสตร์การแพทย์
- (๔๓) ด้านวิชาการศึกษา
- (๔๔) ด้านวิชาการเศรษฐกิจ
- (๔๕) ด้านวิชาการสหกรณ์
- (๔๖) ด้านวิชาการสอบ
- (๔๗) ด้านวิชาการสถิติ
- (๔๘) ด้านวิชาการสัตวบาล
- (๔๙) ด้านวิชาการสาธารณสุข
- (๕๐) ด้านวิชาการสิ่งแวดล้อม
- (๕๑) ด้านวิชาการสุขศึกษา
- (๕๒) ด้านวิชาการสุขาภิบาล
- (๕๓) ด้านวิชาการอาหารและยา

- (๕๔) ด้านวิทยาศาสตร์
- (๕๕) ด้านวิทยาศาสตร์นิวเคลียร์
- (๕๖) ด้านวิทยาศาสตร์ทหาร
- (๕๗) ด้านวิศวกรรม
- (๕๘) ด้านส่งเสริมและสอนการพลศึกษา
- (๕๙) ด้านสังคมสงเคราะห์
- (๖๐) ด้านสัตววิทยา
- (๖๑) ด้านสถิติเศรษฐกิจสังคม
- (๖๒) ด้านสำรวจดิน
- (๖๓) ด้านอักษรศาสตร์
- (๖๔) ด้านอุตุนิยมวิทยา

การให้ได้รับเงินประจำตำแหน่ง *

ข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง ประเภทบริหารระดับกลาง ประเภทวิชาชีพเฉพาะ หรือประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ ตำแหน่งใด ระดับใด และปฏิบัติหน้าที่หลักของตำแหน่งดังกล่าว ให้ได้รับเงินประจำตำแหน่งในอัตราสำหรับตำแหน่งนั้น และระดับนั้นของประเภทบริหารระดับสูง ประเภทบริหารระดับกลาง ประเภทวิชาชีพเฉพาะ (วช.) หรือประเภทเชี่ยวชาญเฉพาะ (ชช.) แล้วแต่กรณี ตามบัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘

โครงสร้างบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

ตามกฎหมายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้กำหนดบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติไว้บัญชีเดียว ซึ่งกำหนดไว้เป็น “อันดับ” และ “ขั้น” เช่นเดียวกันบัญชีอัตราเงินเดือนตามกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนตำแหน่งข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้เป็น “ระดับ” ซึ่ง “อันดับเงินเดือน” กับ “ระดับตำแหน่ง” ไม่เหมือนกัน การรับเงินเดือนของผู้ดำรงตำแหน่งในระดับต่าง ๆ นั้น ก.พ. จะกำหนดว่าตำแหน่งใดระดับใดรับเงินเดือนในอันดับใด ซึ่ง ก.พ. อาจกำหนดให้บางตำแหน่งในระดับใดระดับหนึ่งรับเงินเดือนหลายอันดับก็ได้ โดยไม่จำกัดว่า ตำแหน่งระดับใดให้ได้รับเงินเดือนอันดับนั้น เช่น ตำแหน่งรองอธิบดี ซึ่งกำหนดเป็นตำแหน่งระดับ ๙ อาจกำหนดให้รับเงินเดือนในอันดับ ๙ ถึงอันดับ ๑๐ ก็ได้โดยไม่ต้องกำหนดตำแหน่งรองอธิบดีเป็นตำแหน่งระดับ ๑๐ เมื่อได้รับเงินเดือนในอันดับ ๑๐ กรณีเช่นนี้ เรียกกันในวงการบริหารงานบุคคลว่าให้เงินเดือน “อันดับรวม” *

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนปัจจุบัน แบ่งเป็น ๑๑ อันดับ คือ อันดับ ท. ๑ ถึงอันดับ ท. ๑๑ และอันดับ บ. ๑๑

อันดับ ท. ๑ มี ๑๕ ขั้น

อันดับ ท. ๒ มี ๑๔ ขั้น

อันดับ ท. ๓ อันดับ ท. ๔ อันดับ ท. ๕ อันดับ ท. ๖ อันดับ ท. ๗ มีอันดับละ ๒๐ ขั้น

อันดับ ท. ๘ มี ๒๔ ขั้น

อันดับ ท. ๙ มี ๒๐ ขั้น

อันดับ ท. ๑๐ มี ๑๙ ขั้น

อันดับ ท. ๑๑ มี ๑๖ ขั้น

อันดับ บ. ๑๑ มี ๑๐ ขั้น

ตัวเลขอัตราเงินเดือนในอันดับต่ำจะซ้ำกับในอันดับสูงเพียงขั้นเดียวในขั้นต้นของอันดับสูงหรืออันดับถัดไปเท่านั้น ส่วนขั้นอื่น ๆ จะไม่ซ้ำกันเลย ฉะนั้น เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดได้เลื่อนขั้นรับเงินเดือนในอันดับสูงขึ้น จะโดยได้เลื่อนระดับตำแหน่งหรือโดยกรณีใดก็ตามจะได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นด้วย เพราะไม่มีขั้นเงินเดือนในอันดับสูงที่เท่ากับขั้นเงินเดือนในอันดับต่ำ ยกเว้นขั้นที่ซ้ำกับในอันดับสูงเพียงขั้นเดียวดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น ในเรื่องการสร้างบัญชีอัตราเงินเดือนให้ตัวเลขอัตราเงินเดือนไม่ซ้ำกันนี้มีเหตุผลว่า ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงย่อมทำงานให้คุณค่าแก่หน่วยงานมากกว่าผู้ดำรงตำแหน่งระดับต่ำ จึงควรได้รับเงินเดือนสูงกว่าตามคุณค่าที่ให้แก่งาน ไม่ควรให้ผู้ได้เลื่อนระดับตำแหน่งรับเงินเดือนเท่าเดิม"

อย่างไรก็ตาม การกำหนดโครงสร้างเงินเดือนข้าราชการพลเรือนดังกล่าวได้กำหนดขั้นในแต่ละอันดับไว้มากพอสมควร และมีตัวเลขอัตราเงินเดือนที่สูงกว่าขั้นต่ำของอันดับถัดไปด้วย ทำให้ข้าราชการที่ได้รับเงินเดือนในแต่ละอันดับมีโอกาสเลื่อนขั้นเงินเดือนสูงขึ้นแม้จะไม่ได้รับการเลื่อนอันดับเงินเดือนสูงขึ้นก็ตาม และที่กำหนดให้ตัวเลขในอันดับถัดไปไม่ซ้ำกันยกเว้นขั้นต้นของอันดับสูง หรืออันดับถัดไปเท่านั้นก็เป็นเหตุจูงใจให้ข้าราชการต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถที่จะเลื่อนระดับตำแหน่งซึ่งเป็นผลให้ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งเป็นผลดีต่อการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนด้วย

บัญชีอัตราเงินประจำตำแหน่งข้าราชการพลเรือน

๑. ประเภทบริหาร

ตำแหน่ง	อัตรา (บาท/เดือน)
บริหารระดับสูง	
ระดับ ๑๑	๒๑,๐๐๐
ระดับ ๑๐	๑๔,๕๐๐
ระดับ ๙	๑๐,๐๐๐
บริหารระดับกลาง	
ระดับ ๘	๕,๖๐๐

๒. ประเภทวิชาชีพเฉพาะ (วช.) หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ (ชช.)

ตำแหน่ง	อัตรา (บาท/เดือน)
วช. ๑๑ ชช. ๑๑	๑๕,๖๐๐
วช. ๑๐ และ ชช. ๑๐	๑๓,๐๐๐
วช. ๙ และ ชช. ๙	๙,๙๐๐
วช. ๘	๕,๖๐๐
วช. ๗	๓,๕๐๐

สิทธิและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ของข้าราชการพลเรือนนอกเหนือจากเงินเดือน

ข้าราชการพลเรือนนอกจากจะมีสิทธิได้รับเงินเดือนเป็นค่าตอบแทนการทำงานแล้ว ยังอาจมีสิทธิและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ (fringe benefits) ทั้งนี้อาจเป็นสิทธิและผลประโยชน์ทางการเงินและไม่ใช่ด้านการเงินอีกมาก ตลอดจนสวัสดิการต่าง ๆ ทั้งในระหว่างรับราชการและเมื่อพ้นจากราชการแล้ว สิทธิและผลประโยชน์ตอบแทนโดยเฉพาะที่เป็นรูปของเงินค่าตอบแทน ได้แก่เงินเพิ่มและเงินสวัสดิการดังต่อไปนี้

๑. เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ หรือตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามระเบียบที่ ก.พ. และกระทรวงการคลังกำหนด^{๙๙}

เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ เรียกชื่อย่อว่า “พ.ช.ต.” มีระเบียบกำหนดให้ข้าราชการที่ประจำอยู่ในสถานทูต สถานกงสุล หรือสำนักงานอื่นที่อยู่ในต่างประเทศให้ได้รับเงินเพิ่มพิเศษรายเดือนตามตำแหน่งและภาวะค่าครองชีพของแต่ละประเทศ

ส่วนเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ มีระเบียบกำหนดให้สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งที่เสี่ยงอันตราย หรือมีเหตุพิเศษอื่น เช่น ตำแหน่งนักบิน ตันหน เป็นต้น หรือตำแหน่งครูการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ครูที่สอนคนหูหนวก ตาบอด เด็กปัญญาอ่อน หรือเด็กที่พิการทางร่างกาย เป็นต้น

๒. เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว

ข้าราชการพลเรือนอาจได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา^{๑๐๐} เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว (พ.ช.ค.) จะกำหนดให้เมื่อภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น จึงให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว ถ้าหากเมื่อใดค่าครองชีพลดลงเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว ก็อาจเลิกการให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวนี้ได้ หรือถ้าค่าครองชีพชั่วคราวเพิ่มขึ้นเป็นที่แน่นอนและถาวรแล้ว ก็อาจปรับปรุงอัตราเงินเดือนโดยเปลี่ยนไปใช้บัญชีอัตราเงินเดือนที่สูงขึ้น และเลิกเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวนี้เสีย จึงเห็นได้ว่าการให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวนี้เป็นมาตรการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปพลางก่อนชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น^{๑๐๑} ปัจจุบันยังไม่มีมาตรการพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว แต่มาตรการนี้ได้กำหนดไว้ในกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนปัจจุบัน และกำหนดให้ ก.พ. รายงานคณะรัฐมนตรีในกรณีที่ค่าครองชีพเปลี่ยนแปลงไปมากเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาในอันที่จะปรับปรุงเงินเพิ่มค่าครองชีพ^{๑๐๒}

๓. เงินค่าเช่าบ้านข้าราชการ

เงินค่าเช่าบ้านข้าราชการ ให้กับข้าราชการผู้ที่ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานใหม่ในต่างท้องที่กับที่เริ่มรับราชการครั้งแรก และได้รับเท่าที่ต้องจ่ายจริง ตามที่สมควรแก่สภาพแห่งบ้าน แต่ไม่สูงกว่าอัตราที่กำหนดไว้ตามบัญชีอัตราค่าเช่าบ้านที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเช่าบ้าน ปัจจุบันมีพระราชกฤษฎีกาเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดเกี่ยวกับการจ่ายค่าเช่าบ้านข้าราชการไว้

๔. เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ให้กับข้าราชการพลเรือนและบุคคลในครอบครัวที่เจ็บป่วยและไปรับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลของทางราชการ หรือสถานพยาบาลของเอกชนที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ซึ่งได้รับอนุญาตให้ตั้งหรือดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล ปัจจุบันการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการดังกล่าวเป็นไปตามหลักการในพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๐)

บุคคลในครอบครัวได้แก่ คู่สมรส บิดามารดา บุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบิดาหรือมารดา แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นแล้ว และมีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสำหรับบุตรได้เพียงคนที่หนึ่งถึงคนที่สาม หากมีบุตรเกินสามคนต่อมารดาบุตรคนหนึ่งคนใดในจำนวนสามคนที่มีสิทธินั้นตายลงก่อนที่จะบรรลุนิติภาวะก็ให้สิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสำหรับบุตรเพิ่มขึ้นอีกเท่าจำนวนบุตรที่ตายนั้น โดยให้นับบุตรคนที่อยู่ลำดับถัดไปก่อน

หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลอย่างอื่น ซึ่งไม่ใช่การตรวจสอบสุขภาพประจำปีไว้ดังนี้

(๑) ผู้ที่เข้ารับรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลของทางราชการทั้งประเภทผู้ป่วยนอก หรือผู้ป่วยในให้เบิกค่ารักษาพยาบาลได้เต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง เว้นแต่

(ก) ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรค รวมทั้งค่าซ่อมแซมให้เบิกได้ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

(ข) ค่าห้องและค่าอาหารให้เบิกได้ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด (กรณีผู้ป่วยภายใน ค่าห้องและค่าอาหาร เบิกได้ไม่เกินวันละ ๖๐๐ บาท ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ เป็นต้นไป)

คำว่า “ผู้ป่วยภายใน” หมายความว่า ผู้ที่เข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลและสถานพยาบาลได้รับไว้โดยลงทะเบียนประวัติรับผู้ป่วยไว้ในสถานพยาบาลและได้พักค้างคืนในสถานพยาบาลนั้น

คำว่า “ผู้ป่วยภายนอก” หมายความว่า ผู้ที่เข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลและสถานพยาบาลไม่ได้รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในสถานพยาบาลนั้นคือเมื่อได้ตรวจและรักษาพยาบาลให้แก่ผู้ป่วยแล้วก็ให้กลับบ้านได้

(๒) การตรวจสุขภาพประจำปี กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายไว้ดังนี้

(ก) ผู้มีสิทธิได้รับเงินเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพ ต้องเป็นข้าราชการ ลูกจ้างประจำหรือผู้ได้รับเบี้ยหวัดบำนาญ

(ข) ต้องเข้ารับการตรวจสุขภาพในสถานพยาบาลของทางราชการ

(ค) ค่าตรวจสุขภาพเบิกได้ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด (กระทรวงการคลังได้กำหนดอัตราค่าตรวจสุขภาพประจำปีสำหรับกลุ่มผู้มีสิทธิอายุไม่เกิน ๓๕ ปีบริบูรณ์ อัตราค่าตรวจสุขภาพประจำปีไม่เกิน ๒๒๕ บาท และกลุ่มผู้มีสิทธิอายุเกินกว่า ๓๕ ปีบริบูรณ์ อัตราค่าตรวจสุขภาพประจำปีไม่เกิน ๔๕๕ บาท)

(๓) ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลเอกชนประเภทผู้ป่วยภายใน ให้เบิกค่ารักษาพยาบาลได้ ดังนี้

(ก) ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรครวมทั้งค่าซ่อมแซม ค่าห้องและค่าอาหาร ให้เบิกได้เช่นเดียวกับผู้ที่เข้ารับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลของทางราชการ

(ข) ค่ารักษาพยาบาลประเภทอื่น ๆ ให้เบิกได้ครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่จะต้องไม่เกินสามพันบาท สำหรับระยะเวลาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้ารับการรักษาพยาบาล ถ้าเข้ารับการรักษาพยาบาลเกินสามสิบวัน ให้เบิกได้ครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่จะต้องไม่เกินวันละหนึ่งร้อยบาท และในกรณีที่เข้ารับการรักษาพยาบาลหลายครั้ง โดยมีระยะเวลาห่างกันไม่เกินสิบห้าวัน ให้นับระยะเวลาการเข้ารับการรักษาพยาบาลทุกครั้งรวมเข้าด้วยกัน

ส่วนการเบิกค่ารักษาพยาบาล นอกจากที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ เพื่อลดค่าใช้จ่ายสวัสดิการรักษพยาบาลในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอโดยให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. ให้สถานพยาบาลจ่ายยาตามบัญชียาหลักแห่งชาติให้กับผู้มีสิทธิที่เข้ารับการรักษาพยาบาลทั้งกรณีผู้ป่วยภายนอกและผู้ป่วยภายใน หากผู้ป่วยประสงค์จะใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ ให้แพทย์ผู้ทำการรักษาแจ้งให้ผู้มีสิทธิทราบว่าต้องรับภาระค่ายาดังกล่าวเอง และให้สถานพยาบาลระบุรายการค่ายาโดยแยกเป็น “ค่ายาในบัญชียาหลักแห่งชาติ” และ “ค่ายานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ” ให้ปรากฏชัดเจนในใบเสร็จรับเงินทั้งกรณีผู้ป่วยภายนอกและผู้ป่วยภายใน เพื่อนำไปประกอบการเบิกจ่าย

ในกรณีที่ผู้ป่วยมีความจำเป็นต้องใช้ยานอกบัญชียาหลักแห่งชาติ ให้คณะกรรมการแพทย์ที่ผู้อำนวยการสถานพยาบาลแต่งตั้งเป็นผู้วินิจฉัยและออกหนังสือรับรองให้เพื่อใช้ประกอบการเบิกจ่าย

๒. ให้สถานพยาบาลที่เปิดทำการรักษาพยาบาลนอกเวลาราชการและมีการเรียกเก็บค่าบริการซึ่งมีลักษณะเป็นค่าธรรมเนียมพิเศษเพื่อจ่ายเป็นค่าตอบแทนพิเศษให้กับแพทย์ผู้ปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ให้สถานพยาบาลระบุค่าบริการดังกล่าวเป็น “ค่าธรรมเนียมพิเศษ” หรือกรณีที่เกิดรวมกับค่าบริการอื่นให้แยกรายการเป็น “ค่าธรรมเนียมพิเศษ” ในใบเสร็จรับเงินให้ชัดเจน เนื่องจากค่าบริการที่โรงพยาบาลเรียกเก็บในลักษณะดังกล่าวไม่ถือเป็นค่าบริการพยาบาลที่นำมาเบิกจากทางราชการได้

๓. ให้สถานพยาบาลเรียกเก็บเงินค่าห้องและค่าอาหารจากผู้ป่วยในส่วนเกินสิทธิตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ดังนี้

๓.๑ ผู้ป่วยที่มีอายุต่ำกว่า ๖๐ ปีบริบูรณ์ เบิกได้ไม่เกินวันละ ๖๐๐ บาท สำหรับระยะเวลาภายใน ๔ วัน นับแต่วันที่เข้ารับการรักษาพยาบาล ส่วนที่เกินกว่า ๔ วัน แต่ไม่เกิน ๕ วัน ให้เบิกได้ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท และส่วนที่เกินกว่านั้น ผู้มีสิทธิจะต้องรับภาระเอง

๓.๒ ผู้ป่วยที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เบิกได้ไม่เกินวันละ ๖๐๐ บาท สำหรับระยะเวลาภายใน ๖ วัน นับแต่วันที่เข้ารับการรักษาพยาบาล ส่วนที่เกินกว่า ๖ วัน แต่ไม่เกิน ๑๓ วัน ให้เบิกได้ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท และส่วนที่เกินกว่านั้น ผู้มีสิทธิจะต้องรับภาระเอง

หลักเกณฑ์ตามข้อ ๓.๑ และ ๓.๒ มิให้ใช้บังคับกับกรณี

(๑) ผู้ป่วยซึ่งนอนเตียงสามัญ ให้เบิกได้ตามที่สถานพยาบาลเรียกเก็บ

(๒) ผู้ป่วยซึ่งนอนห้องพิเศษเพื่อวัตถุประสงค์ของการแยกผู้ป่วยติดเชื้อ เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยหรือผู้ป่วยอื่น โดยที่สถานพยาบาลไม่มีห้องแยกโดยเฉพาะ ให้เบิกได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินวันละ ๖๐๐ บาท

(๓) ผู้ป่วยซึ่งประสบอุบัติเหตุ ฉุกเฉิน หรือกรณีจำเป็นอื่น ๆ ให้ผู้ป่วยมีสิทธิเบิกได้ไม่เกิน

วันละ ๖๐๐ บาท ภายในระยะเวลา ๑๓ วัน นับตั้งแต่วันที่เข้ารับการรักษา สำหรับวันที่ ๑๔ เป็นต้นไป ให้เบิกได้ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท โดยให้คณะกรรมการแพทย์ที่ผู้อำนวยการสถานพยาบาลแต่งตั้งเป็นผู้วินิจฉัยและออกหนังสือรับรองให้เพื่อใช้ประกอบการเบิกจ่าย

ในกรณีที่เข้ารับการรักษาพยาบาลหลายครั้ง โดยมีระยะระหว่างวันจำหน่ายและวันรับเข้าใหม่ห่างกันแต่ละครั้งไม่เกิน ๑๕ วัน ให้นับเป็นการเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลคราวเดียวกัน โดยให้ส่วนราชการที่ออกหนังสือรับรองการมีสิทธิรับเงินค่ารักษาพยาบาลแจ้งสถานพยาบาลที่จะเข้ารับการรักษาพยาบาลครั้งใหม่ให้ทราบว่า มีการเข้ารับการรักษาพยาบาลครั้งสุดท้ายตั้งแต่วันที่เท่าใดถึงเท่าใดเพื่อประกอบการเบิกจ่าย

๔. ให้สถานพยาบาลควบคุมดูแลมิให้มีการตรวจรักษาพยาบาลที่เกินความจำเป็น หรือให้มีการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่ไม่จำเป็น เช่น การเสริมความงาม เป็นต้น

ทั้งนี้ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

๕. **สวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร** ข้าราชการพลเรือนมีสิทธิเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. ๒๕๒๓ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๓๔)

ให้ข้าราชการเบิกค่าเล่าเรียนบุตรสำหรับบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ของทุกปี แต่ไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมและบุตรซึ่งบิดามารดาได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น และมีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรได้เพียงคนที่หนึ่งถึงคนที่สาม หากบุตรคนใดตายก่อนอายุครบยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ให้มีสิทธิเบิกค่าเล่าเรียนสำหรับบุตรคนถัดไปแทนได้ (กรณีมีบุตรมากกว่าสามคน) หากผู้ใดยังไม่มีบุตรหรือมีบุตรไม่เกินสามคน ต่อมาเมื่อมีบุตรแฝดทำให้มีบุตรเกินสามคนก็ให้มีสิทธิรับเงินสวัสดิการสำหรับบุตรตั้งแต่คนที่หนึ่งถึงคนสุดท้าย

การจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ประเภทและอัตราดังนี้

(๑) บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของทางราชการในหลักสูตรระดับไม่สูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และหลักสูตรนั้นแตกต่างหากจากหลักสูตรปริญญาตรีให้ได้รับเงินบำรุงการศึกษาเต็มจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินประเภทและอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

(๒) บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของเอกชนในหลักสูตรไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ให้ได้รับค่าเล่าเรียนเต็มจำนวนที่ได้จ่ายจริง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินประเภทและอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

(๓) บุตรที่ศึกษาในสถานศึกษาของเอกชนในหลักสูตรระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าแต่ไม่สูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และหลักสูตรนั้นแยกต่างหากจากหลักสูตรปริญญาตรี ให้ได้รับค่าเล่าเรียนตามประเภทและอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ได้จ่ายไปจริง

๖. เบี้ยกัณฑ์การ ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติราชการประจำอยู่ในท้องที่กัณฑ์การ ตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับเบี้ยกัณฑ์การ พ.ศ. ๒๕๒๔ ให้มีสิทธิได้รับเบี้ยกัณฑ์การในอัตราร้อยละสิบของเดือนที่ได้รับ แต่ไม่น้อยกว่าเดือนละสองร้อยบาท สำหรับการกำหนดท้องที่ใดเป็นท้องที่กัณฑ์การให้กระทรวงการคลังร่วมกันพิจารณาในส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) มีทางคมนาคมไม่สะดวก
- (๒) ไม่มีรถยนต์หรือรถยนต์โดยสารไปมาตลอดปี
- (๓) มีโรคภัยไข้เจ็บชุกชุม

๗. บำเหน็จบำนาญ^๒

บำเหน็จ คือ เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมา ซึ่งจ่ายให้ครั้งเดียว

บำนาญ คือ เงินตอบแทนความชอบที่ได้รับราชการมา ซึ่งจ่ายให้เป็นรายเดือน

บำเหน็จบำนาญแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

ก. บำเหน็จบำนาญปกติ

ข. บำเหน็จบำนาญพิเศษ

ค. บำเหน็จตกทอด

ก. บำเหน็จบำนาญปกติ กำหนดให้ข้าราชการมีสิทธิรับบำเหน็จบำนาญปกติ

เพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง คือ

(๑) เหตุทดแทน ให้แก่ข้าราชการที่ออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งหรือซึ่งมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มีคามผิด หรือออกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือทหารซึ่งออกจากกองหนุนเบียดหัวัด

(๒) เหตุทุพพลภาพ ให้แก่ข้าราชการผู้เจ็บป่วยทุพพลภาพ ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจและแสดงความเห็นว่าไม่สามารถจะรับราชการในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งปฏิบัติอยู่ต่อไปได้

(๓) เหตุสูงอายุ ให้แก่ข้าราชการที่เกษียณอายุหรือออกเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่อายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ หรือลาออกเมื่อมีอายุครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์

(๔) เหตุรับราชการนาน ให้แก่ข้าราชการผู้มีเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ข้าราชการผู้ใดประสงค์จะลาออกเมื่อมีเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนานได้

ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งดังกล่าว หากมีเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญครบ ๑ ปีบริบูรณ์ มีสิทธิได้รับบำเหน็จ และถ้ามีเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญครบ ๑๐ ปีบริบูรณ์ มีสิทธิได้รับบำนาญ

สำหรับข้าราชการที่ลาออกจากราชการโดยไม่มีสิทธิรับบำเหน็จบำนาญปกติด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งตาม (๑)-(๔) ต้องมีเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญครบ ๑๐ ปีแล้วจึงมีสิทธิได้รับบำเหน็จ และจะต้องมีเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์ จึงมีสิทธิได้รับบำนาญด้วยเหตุรับราชการนาน ผู้มีสิทธิรับบำนาญอาจเปลี่ยนเป็นรับบำเหน็จแทนได้

วิธีค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญ

บำเหน็จ = เงินเดือนสุดท้าย × เวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญ

บำนาญ = $\frac{\text{เงินเดือนเดือนสุดท้าย} \times \text{เวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญ}}{๕๕}$

กรณีข้าราชการทหาร ตำรวจ และข้าราชการพลเรือนที่มีเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญไม่น้อยกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ เกณฑ์การค้ำคูณควมเป็นดังนี้

บำนาญ = $\frac{\text{เงินเดือนเดือนสุดท้าย} \times \text{เวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญ}}{๕๐}$

การนับเวลาสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญหรืออายุราชการให้นับเป็นปี เศษของปีถ้าถึงครึ่งปีให้นับเป็นหนึ่งปี โดยให้นับเฉพาะวันรับราชการที่ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณรายจ่ายในหมวดเงินเดือนเท่านั้น ถ้ามีวันลาป่วยหรือลาหรือต้องพักราชการ หากได้รับอนุญาตให้ได้รับเงินเดือนเต็มก็ให้นับเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญเหมือนเต็มเวลาราชการ หากได้รับอนุญาตให้ได้รับเงินเดือนไม่เต็ม ก็ให้นับเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญตามส่วนของเงินเดือนที่ได้รับ และหากไม่ได้รับอนุญาตให้รับเงินเดือนก็ไม่ให้นับเป็นเวลาราชการสำหรับค้ำคูณควมบำเหน็จบำนาญ

สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ในระหว่างเวลาที่มีการรบหรือสงคราม หรือมีการปราบจลาจล หรือในระหว่างที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

หรือปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในเขตที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก ก็ให้นับเวลาราชการ สำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญที่ปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างนั้นเป็นทวีคูณ

ข. บำเหน็จบำนาญพิเศษ จ่ายให้ข้าราชการที่ประสบอันตรายเพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่ หรือถูกประทุษร้ายเพราะเหตุกระทำการตามหน้าที่จนพิการทุพพลภาพ รับราชการต่อไปไม่ได้ ถ้าจนถึงตายทายาทผู้มีสิทธิรับบำนาญพิเศษ แต่การประสบอันตรายนั้นต้องมีสาเหตุจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือจากความผิดของตนเอง

ผู้ได้รับบำนาญพิเศษด้วยเหตุทุพพลภาพ จะได้รับบำนาญปกติอีกส่วนหนึ่ง ตามเกณฑ์คำนวณบำเหน็จบำนาญแล้วเอามาวกกับบำนาญพิเศษ รวมเป็นจำนวนเดียวกัน และส่งจ่ายให้รับในชื่อบำนาญพิเศษอย่างเดียว

สำหรับการจ่ายบำเหน็จพิเศษโดยปกติแล้วไม่มี เว้นแต่จะปรากฏว่าบำนาญพิเศษรายใดมีจำนวนยอดรวมไม่ถึงเดือนละ ๓๐๐ บาท ผู้มีสิทธิจะได้รับบำนาญพิเศษ จะยื่นคำขอเปลี่ยนแปลงเป็นรับบำเหน็จพิเศษแทนได้ เป็นจำนวนเท่ากับบำนาญพิเศษ ๖๐ เดือน ทั้งนี้ต้องยื่นคำขอเปลี่ยนแปลงเสียก่อนที่จะรับบำนาญพิเศษไป ถ้าบำเหน็จพิเศษมีจำนวนน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท ทางราชการจะจ่ายเพิ่มให้เป็น ๓,๐๐๐ บาท

การแบ่งจ่ายบำเหน็จบำนาญพิเศษ ในกรณีพิการทุพพลภาพ ก็ให้จ่ายแก่ผู้นั้นรับไปทั้งจำนวน แต่ถ้าเป็นกรณีตายหรือสูญหายก็แบ่งให้ทายาทผู้มีสิทธิดังนี้

(๑) บุตรให้ได้รับ ๒ ส่วน ถ้าผู้ตายมีบุตรตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปให้บุตรได้รับ ๓ ส่วน เฉลี่ยจ่ายคนละเท่า ๆ กัน

(๒) สามีหรือภริยา ให้ได้รับ ๑ ส่วน

(๓) บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ที่มีชีวิตอยู่ให้ได้รับ ๑ ส่วน เฉลี่ยจ่ายคนละเท่า ๆ กัน

ถ้าไม่มีทายาทผู้มีสิทธิดังกล่าวข้างต้นเลย ให้บุคคลซึ่งเจ้ากระทรวงพิจารณาเห็นว่าหลักฐานแสดงได้ว่าเป็นผู้อุปการะผู้ตายอยู่ หรือเป็นผู้อยู่ในความอุปการะของผู้ตาย ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติเป็นผู้รับบำเหน็จบำนาญพิเศษตามส่วนที่เจ้ากระทรวงจะได้อำหนดให้

ระยะเวลาการจ่ายบำนาญพิเศษ กำหนดไว้ดังนี้

(๑) บุตร ให้มีสิทธิได้รับจนอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่ออายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเตรียมอุดมศึกษา หรือในชั้นอุดมศึกษา หรือชั้นการศึกษาที่ทางราชการรับรองให้เทียบเท่า ก็ให้ได้รับต่อไปตลอดเวลาที่ยังทำการศึกษาอยู่ในสถานศึกษา แต่ไม่เกินอายุครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์

(๒) สามีหรือภริยา ให้ได้รับตลอดชีวิต เว้นแต่ทำการสมรสใหม่

(๓) บิดา มารดา ให้ได้รับตลอดชีวิต

(๔) บุคคลอื่นนอกจากที่กล่าวใน ๑, ๒ และ ๓ ซึ่งหมายถึงผู้อุปการะกับผู้อยู่ในความอุปการะ ถ้าอายุยังไม่ถึง ๒๐ ปีบริบูรณ์ให้อนุโฒม์รับอย่างบุตรแล้วแต่กรณี ถ้าไม่เข้าลักษณะดังกล่าวก็ให้ได้รับเพียง ๑๐ ปี

ค. บำเหน็จตกทอด ข้าราชการผู้ใดตายในระหว่างรับราชการอยู่หรือทหารกองหนุนเบ็ดเตล็ดตาย ถ้าความตายนั้นมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงของตนเอง ให้จ่ายบำเหน็จตกทอดซึ่งคำนวณตามเกณฑ์บำเหน็จปกติ คือเอาเงินเดือนเดือนสุดท้ายคูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ โดยจ่ายให้แก่ทายาทซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับทายาทผู้ได้รับบำนาญพิเศษ และแบ่งจ่ายให้ตามเกณฑ์อย่างเดียวกันด้วย สำหรับบุตรจะไม่มีสิทธิได้รับ ถ้าในวันที่ข้าราชการตายบุตรนั้นมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่จะกำลังศึกษาในชั้นเตรียมอุดมศึกษา หรือชั้นการศึกษาที่ทางราชการรับรองให้เทียบเท่าและยังมีอายุไม่เกิน ๒๖ ปีบริบูรณ์ หรือเป็นบุคคลที่พิการทุพพลภาพก็จะมีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดนี้

ผู้ที่ได้รับบำนาญปกติอยู่ หรือผู้มีสิทธิจะได้รับบำนาญปกติ หรือผู้ได้รับบำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพถึงแก่ความตาย ทายาทมีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดเป็นเงินเท่ากับ ๓๐ เท่าของบำนาญที่ได้รับเป็นรายเดือน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ถ้าหากบำเหน็จตกทอดรายใด คำนวณได้ผลไม่ถึง ๓,๐๐๐ บาท ทางราชการก็จ่ายเพิ่มให้เป็น ๓,๐๐๐ บาท

นอกจากนี้ ผู้รับบำนาญยังมีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล และเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาบุตร เช่นเดียวกับข้าราชการอีกด้วย

๘. เงินช่วยเหลือค่าจัดการศพ^{๑๓} หากข้าราชการเสียชีวิตในระหว่างรับราชการ หรือผู้รับบำนาญเสียชีวิตระหว่างรับบำนาญ ทางราชการจะจ่ายเงินช่วยเหลือค่าจัดการศพให้อัตรา ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีข้าราชการจะจ่ายเงินช่วยเหลือค่าจัดการศพให้อัตรา ๓ เท่าของเงินเดือนเดือนสุดท้าย

(๒) กรณีผู้รับบำนาญ จะจ่ายเงินช่วยเหลือค่าจัดการศพให้อัตรา ๑ เท่าของเงินบำนาญ

นอกจากสิทธิและผลประโยชน์ตอบแทนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ข้าราชการพลเรือน อาจได้รับประโยชน์ตอบแทนในเรื่องอื่นๆ เช่น เงินยังชีพภาคใต้ ค่าอาหารทำการนอกเวลา ค่า

สมนาคุณวิทยากร ค่าสอนพิเศษ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการในราชอาณาจักร ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ .เบี้ยประชุมกรรมการและอนุกรรมการ เงินรางวัลกรรมการและเจ้าหน้าที่สอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกข้าราชการ รถยนต์ประจำตำแหน่ง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ การติดตั้งและย้ายโทรศัพท์ให้แก่ข้าราชการระดับสูง สิทธิการลาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ เช่น การลาป่วย การลาคลอดบุตร การลาภักส่วนตัว การลาไปต่างประเทศ การลาพักผ่อนประจำปี การลาอุปสมบท หรือการลาไปประกอบพิธีฮัจย์ ฯลฯ เป็นต้น

นอกจากนี้ข้าราชการพลเรือนอาจได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นบำเหน็จและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติอย่างสูงแก่ผู้ได้รับพระราชทานอีกด้วย

การกำหนดให้ข้าราชการพลเรือนอาจได้รับผลประโยชน์ทางอ้อม โดยเฉพาะส่วนที่เป็นสวัสดิการนี้ อาจกล่าวได้ว่ามีข้อดี คือเป็นหลักประกันว่าข้าราชการจะมีเงินทองสำหรับจับจ่ายในเรื่องที่จำเป็นหรือในโอกาสที่จำเป็น ตัดโอกาสการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไปในเรื่องไร้สาระ เช่น ดื่มสุรา เสพบุหรี่ยุติเยี่ยวกลางคืน แต่ก็มีข้อเสียที่ว่าผลประโยชน์ทางอ้อมนี้ได้เฉพาะข้าราชการบางคน และมีสิทธิได้เฉพาะบางประเภท เช่น ข้าราชการที่ไม่ได้ป่วยเจ็บยอมไม่มีโอกาสเบิกเงินค่ารักษาพยาบาล หรือข้าราชการที่ไม่มีลูกยอมไม่มีโอกาสเบิกเงินค่าเล่าเรียนให้บุตรได้ เป็นต้น เมื่อการให้ผลประโยชน์ทางอ้อมเป็นไปในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกันดังนี้ ข้าราชการที่ไม่มีโอกาสจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนทางอ้อมก็จะรู้สึกว่าเป็นผลดีอย่างไรต่อเขา ก็จะไม่เป็นแรงจูงใจให้เขาอยู่ปฏิบัติงานกับหน่วยราชการ ดังนั้น หลักการกำหนดผลประโยชน์ตอบแทนแก่พนักงานของหน่วยงานจึงควรเป็นว่าจะต้องกำหนดเงินเดือน ซึ่งเป็นค่าตอบแทนแรงงานโดยตรงให้สูงพอสมควรกับแรงงานที่เขาออกไป และกำหนดผลประโยชน์ตอบแทนทางอ้อมแต่พอสมควร

ส่วนลดของเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

ข้าราชการพลเรือนต้องเสียภาษีเงินได้เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป โดยส่วนราชการจะหักค่าภาษีเป็นรายเดือนจากเงินเดือนข้าราชการ นี่ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการได้รับเงินเดือนน้อยกว่าอัตราเงินเดือนจริงที่ได้รับ

เมื่อก่อนข้าราชการไม่ต้องจ่ายภาษีโดยรัฐบาลเป็นผู้จ่ายแทน แต่ภายหลังการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการพลเรือนในเดือนมกราคม ๒๕๑๗ ได้มีการแก้ไขหลักการเสียภาษีใหม่ โดยให้ข้าราชการเป็นผู้จ่ายภาษีเองโดยตรง ดังนั้นเงินเดือนที่ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับในทุกวันนี้จึงมีโช้อตราเงินเดือนที่หักภาษีแล้วเหมือนเมื่อก่อน มกราคม ๒๕๑๗

เงินสะสม

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดว่า เพื่อประโยชน์ในการออมทรัพย์ของข้าราชการพลเรือน คณะรัฐมนตรีจะวางระเบียบและวิธีการให้กระทรวงการคลังหักเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนไว้เป็นเงินสะสมก็ได้ โดยคิดดอกเบี้ยจากเงินสะสมนั้นให้อัตราไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทประจำของธนาคารพาณิชย์

เงินสะสมและดอกเบี้ยนี้ให้จ่ายเงินหรือให้กู้ยืมเพื่อดำเนินการตามโครงการสวัสดิการสำหรับข้าราชการพลเรือนตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด^{๑๔}

เชิงอรรถ

^๑ สมพงษ์ เกษมสิน การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด ; ๒๕๑๖) หน้า ๑๘๓.

^๒ Herbert J. Chruden and Arthur W. Sherman, Jr. Personnel Management, 3rd. Edition (New York : South-Western Publishing Company, 1968), p. 575.

^๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑

^๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๒ ตอนที่ ๕ ก วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๘ และเล่ม ๑๑๒ ตอนที่ ๕๐ ก วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๘

^๕ พระราชกฤษฎีกา การได้รับเงินประจำตำแหน่งและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๘ มาตรา ๗

^๖ ประวิณ ณ นคร คำอธิบายรายมาตรา พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมมิตรออฟเซท ; ๒๕๓๕) หน้า ๔๗.

^๗ เพิ่งอ้าง, หน้าเดียวกัน

^๘ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๓

^๙ เพิ่งอ้าง, มาตรา ๓๔

^{๑๐} ประวิณ ณ นคร, อ้างแล้ว, หน้า ๔๘

^{๑๑} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘ (๘)

^{๑๒} ดูพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔

^{๑๓} สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลของข้าราชการ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทประชาชน ; ๒๕๓๔) หน้า ๕๘.

^{๑๔} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๒